

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 283/2016-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. mája 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Tóthom, advokátska kancelária, Bartoškova 7, Bratislava, pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 229/2014 z 30. júna 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. októbra 2015 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 229/2014 z 30. júna 2015 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že návrhom doručeným Okresnému súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) 21. júla 2000 sa sťažovateľka ako navrhovateľka domáhala proti obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „odporkyňa“), zaplata sumy 18 216,46 € s príslušenstvom predstavujúcej doplatok poistného plnenia v zmysle zmeny poistnej zmluvy č. 71076441 z 26. októbra 1998, ku ktorej malo dôjsť 11. októbra 1999 a mala sa týkať toho, že v prípade poistnej udalosti, t. j. smrti [REDACTED], bude sťažovateľke (manželke [REDACTED]) ako oprávnenej osobe vyplatené poistené plnenie v rozsahu 100 %. Uvedený návrh sťažovateľka odôvodnila tým, že zmenu poistnej zmluvy odporkyňa nerešpektovala a po ukončení poistného vyšetrenia 1. marca 2000 sťažovateľke vyplatila len 50 % poistného plnenia a zvyšných 50 % vyplatila [REDACTED] (otcovi [REDACTED]). Okresný súd (v poradí tretím) rozsudkom č. k. 9 C/102/2000-109 z 19. februára 2009 uložil odporkyňi povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 18 216,46 € s príslušenstvom a náhradu trov konania v sume 2 121,40 €. Proti tomuto rozsudku podala odporkyňa odvolanie, na základe ktorého Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 4 Co/545/2011 z 13. novembra 2013 zmenil prvý výrok rozsudku okresného súdu týkajúci sa merita veci tak, že návrh zamietol, pretože „*v rámci zopakovania dokazovania mal z predloženého poistného spisu za preukázané, že tento obsahuje zmenu poistného plnenia zo sumy 1 000 000 Sk na 1 500 000 Sk, zmenu poisteného o 1 000 Sk na 5 000 Sk a odmietnutie ponúknutého zvýšenia poisteného v súvislosti s infláciou, ktoré mal vykonať [REDACTED] na stretnutí 11. októbra 1999, avšak písomné oznámenie o zmene oprávnenej osoby sa v ňom nenachádza*“. Druhý výrok rozsudku okresného súdu týkajúci sa náhrady trov konania krajský súd zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Sťažovateľka následne podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie podľa § 238 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktoré odôvodnila tým, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci [(§ 241 ods. 2 písm. c) OSP], pretože „*ani opakovaním dokazovania na odvolacom súde nedošlo k žiadnej zmene vo výpovediach svedkov, tieto sú totožné, z prejednávania veci nevyplynula skutočnosť, ktorá by mohla mať za následok zmenu rozhodnutia vo veci samej*

odvolacím súdom. Má za to, že žalobkyňa v konaní uniesla dôkazné bremeno a v konaní jednoznačne preukázala, že k zmene poistenej zmluvy – zmene oprávnenej osoby – došlo.“.

Najvyšší súd napadnutým rozsudkom dovolanie sťažovateľky podľa § 243b ods. 1 OSP zamietol, pretože zistil, že uplatnený dovolací dôvod nie daný a nezistil ani iné dôvody vyplývajúce z § 241 ods. 2 OSP a ani vady konania vyplývajúce z § 237 OSP.

S takýmto záverom najvyššieho súdu sa sťažovateľka nestotožňuje a opakujúc svoje dovolacie námietky aj v sťažnosti predloženej ústavnému súdu vyjadruje presvedčenie, že *„NS SR odmietol poskytnúť občanovi SR základné právo na riadny a hlavne objektívny a predvídateľný súdny proces a ochranu jeho práva. Vyhovením návrhu na dovolanie za situácie, keď svojvoľne vyššie uvedeným spôsobom došlo k procesnému zabráneniu realizácie práv zo strany súdu, ktorý mal poskytnúť ochranu práv sťažovateľky a jej postavenie do úlohy prihliadajúceho štatistu je porušením jej ústavnou zaručených práv... Žalobkyňa pred súdmi preukázala spôsobom, ktorý v právne záväznom názore v zrušujúcich rozhodnutiach požadoval KS Bratislava, že oznamovaciu povinnosť riadne splnil svedok [REDAKOVANÉ] ktorý mal zmenu poistenej zmluvy hodiť do poštového priechodka žalovanej... Je preto nepredstaviteľné, že po splnení toho, čo od nej požadovali súdy náhle dochádza k právne filozofickému odôvodneniu rozhodnutia KS Bratislava za následného odobrenia NS SR, a to že nepostupovala v súlade so zásadou, že právo patrí bdelym... NS SR podľa sťažovateľky mal rozhodnúť v súlade s jej návrhom o dovolaní.“.*

Na základe uvedeného sťažovateľka v petite žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 229/2014 z 30. júna 2015 bolo porušené jej základné právo *„na súdnu a inú ochranu podľa čl. 46 ods. 1, 2 a 47 ods. 3 Ústavy SR“*, a aby napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil (bližšie neoznačenému všeobecnému súdu, pozn.) na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 20 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) pritom možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konania (napr. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011).

Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že napriek tomu, že sťažovateľka je v konaní pred ním zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, ktorý koncipoval aj predmetnú sťažnosť, petit v spojení s odôvodnením sťažnosti nie je vymedzený jasne, určito a zrozumiteľne, teda takým spôsobom, aby bolo možné jednoznačne určiť východisko pre rozhodnutie ústavného súdu o jeho veci.

Zo vzájomnej väzby medzi relevantnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde [§ 20 ods. 1 a § 50 ods. 1 písm. a)] pritom vyplýva, že sťažovateľ musí označiť základné práva a slobody, vyslovenia porušenia ktorých sa v petite domáha, nielen uvedením príslušných článkov ústavy, ale musí ich konkretizovať aj skutkovo (m. m. IV. ÚS 124/08, IV. ÚS 146/08), t. j. musí uviesť, z akých dôvodov malo dôjsť k ich porušeniu, a navrhnúť v tejto súvislosti dôkazy.

Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady (II. ÚS 117/05).

Nedostatky zákonom predpísaných náležitostí vyplývajúce z podaní sťažovateľov ústavný súd nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 168/05, III. ÚS 789/09, III. ÚS 206/2010, III. ÚS 357/2010, III. ÚS 131/2012, III. ÚS 26/2016 a iné).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd ustálil, že predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 229/2014 z 30. júna 2015 o zamietnutí jej dovolania.

Tvrdenie sťažovateľky o porušení jej „základného práva na súdnu a inú ochranu podľa čl. 46 ods. 2 a 47 ods. 3 Ústavy SR“, ktoré právne relevantným spôsobom nezdôvodnila, považoval ústavný súd iba za súčasť sťažostnej argumentácie, ktorá sama osebe nezakladá dôvod ústavného prieskumu.

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali

za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Je nepochybné, že do obsahu práva na súdnu ochranu patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi konania poskytuje v dovolacom konaní, t. j. v konaní, v ktorom sa na základe mimoriadneho opravného prostriedku domáha ochrany pred dovolacím súdom z dôvodov, ktoré výslovne upravuje procesné právo. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v mimoriadnom opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť v rozsahu, v akom sa preukáže existencia dôvodu na poskytnutie súdnej ochrany v takom konaní (II. ÚS 249/05, III. ÚS 171/06 III. ÚS 307/07, III. ÚS 240/09).

Právo na súdnu ochranu sa však v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú ustanovenia § 236 a nasl. OSP. V rámci všeobecnej úpravy prípustnosti dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu z ustanovenia § 237 OSP výslovne vyplýva, že dovolanie je prípustné, len pokiaľ ide o prípady uvedené pod písm. a) až g) tohto zákonného ustanovenia. Dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu je prípustné v prípadoch uvedených v § 238 ods. 1, 2 a 3 OSP.

Všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania. Procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (IV. ÚS 329/04, II. ÚS 106/05, III. ÚS 32/07, III. ÚS 302/09, III. ÚS 75/2010).

Z uvedených hľadísk ústavný súd preskúmal aj napadnutý rozsudok najvyššieho súdu, s ktorým sťažovateľka nesúhlasí, avšak nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup tohto súdu, ktorý by nemal oporu v zákone.

V relevantnej časti napadnutého rozsudku totiž najvyšší súd uviedol:

„Dovolanie žalobkyne proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa, pre procesne prípustné (§ 238 ods. 1 O. s. p.)...

Žiadnu z procesných vád uvedených v § 237 O. s. p. žalobkyňa nenamietala a ani dovolacím súdom zistená nebola.

Dovolatelka namietala, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci... Otázkou splnenia povinnosti tvrdiť určité skutkové okolnosti a povinnosti preukázať pravdivosť tvrdení musí súd vždy riešiť so zreteľom na individuálne okolnosti prejednávanej veci. V preskúmvanej veci nebolo sporné, že bola uzavretá poisťná zmluva a čo bolo jej predmetom. Rovnako nebolo sporné, že žalovanej vznikla v dôsledku poisťnej udalosti povinnosť vyplatiť poisťné plnenie. Taktiež nebolo sporné, že žalovaná v súlade so zmluvou krátila poisťné plnenie, vychádzajúc už zo zmenenej výšky poisťného, dohodnutej na stretnutí 11. októbra 1999... Zo strany žalovanej teda bola splnená tak procesná povinnosť tvrdenia, ako aj preukázania tvrdení.

Podľa § 817 ods. 1 Občianskeho zákonníka ak je dohodnuté, že poisťnou udalosťou je smrť poisteného, môže ten, kto poisťnú zmluvu s poisťiteľom uzavrel, určiť osobu, ktorej má poisťnou udalosťou vzniknúť právo na plnenie, a to menom alebo vzťahom k poistenému. Až do vzniku poisťnej udalosti môže určenie osoby zmeniť; ak nie je ten, kto zmluvu uzavrel, sám poisteným, môže tak urobiť len so súhlasom poisteného. Zmena určenia osoby je účinná doručením oznámenia poisťiteľovi.

Žalobkyňa sa pred súdmi bránila argumentáciou, že oznamovaciu povinnosť riadne splnil svedok [REDAKOVANÉ], ktorý mal zmenu poisťnej zmluvy hodiť do poštového priechodku žalovanej. Toto svoje tvrdenie, ale v priebehu celého konania nevedel preukázať žiadnym relevantným spôsobom (dôkazom). Podľa právneho názoru najvyššieho súdu je v dôsledku toho správny záver odvolacieho súdu, že svedok [REDAKOVANÉ] ničím nepreukázal, že žalovanej zmenu poisťnej zmluvy doručil... K tvrdeniu svedkyne [REDAKOVANÉ] dovolací súd poznamenáva, že svedkyňa vo svojej výpovedi nepotvrdila doručenie zmeny poisťnej zmluvy,

ale svojou výpoveďou iba potvrdila svoju prítomnosť pri spisovaní zmeny poisťnej zmluvy (č. l. 28 spisu)...

Najvyšší súd preto dospel k záveru, že posúdenie veci odvolacím súdom je vecne správne...

Z uvedeného vyplýva, že dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. nie je daný a keďže neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 O. s. p., ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobkyne podľa § 243b ods. 1 zamietol.“

Ako z uvedeného vyplýva, najvyšší súd sa neodmietol zaoberať mimoriadnym opravným prostriedkom sťažovateľky, ktorým napadla rozsudok odvolacieho súdu, jej dovolanie riadne preskúmal, a to nielen so zreteľom na uplatnený dovolací dôvod, ale aj na prípadné vady konania podľa § 237 OSP, ktoré sú v zmysle § 241 ods. 2 písm. a) OSP prípustným dovolacím dôvodom, tieto však nezistil, preto následne sformuloval svoj právny záver o zamietnutí dovolania, tak ako mu to ukladalo ustanovenie § 243b ods. 1 OSP. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu preto nemožno považovať za svojvoľný alebo zjavne neodôvodnený, resp. za taký, ktorý by popieral zmysel práva na súdnu ochranu. Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd v napadnutom rozsudku zrozumiteľne a presvedčivo vysvetlil právne závery, ku ktorým dospel, a tie sú z ústavnoprávneho hľadiska udržateľné.

Keďže napadnutý rozsudok najvyššieho súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti a zjavnej nezlučiteľnosti jeho účinkov s obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a teda v danom prípade neexistuje žiadna príčinná súvislosť medzi námietkou porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, ústavný súd predloženú sťažosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. mája 2016